

RICHTLIJN (EU) 2018/844 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 30 mei 2018 tot wijziging van Richtlijn 2010/31/EU betreffende de energieprestatie van gebouwen en Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie

en

RICHTLIJN (EU) 2018/2002 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 11 december 2018 houdende wijziging van Richtlijn 2012/27/EU betreffende energie-efficiëntie

en

RICHTLIJN (EU) 2018/2001 VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD van 11 december 2018 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen (herschikking)

Concordantietabel 'A'

tabel die uitgaat van de artikelen van de richtlijn zodat nagegaan kan worden welke artikelen van de richtlijn in welke artikelen van de Vlaamse omzettingsmaatregelen worden omgezet

Richtlijn 2018/844

Noot: Richtlijn 2018/844 wijzigt Richtlijn 2010/31/EU, maar vervangt deze niet. In onderstaande behandeling wordt voor artikelsgewijze bespreking de artikelnummering van Richtlijn 2010/31/EU aangehouden.

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 2	
<p>Artikel 2 wordt als volgt gewijzigd:</p> <p>a) punt 3 wordt vervangen door: „3. „technisch bouwsysteem”: technische uitrusting voor ruimteverwarming, ruimtekoeling, ventilatie, warm water voor huishoudelijke doeleinden, ingebouwde verlichting, gebouwautomatisering en -controle, elektriciteitsopwekking ter plaatse, of een combinatie daarvan, met inbegrip van systemen die gebruikmaken van energie uit hernieuwbare bronnen, van een gebouw of gebouweenheid;”;</p> <p>b) het volgende punt wordt ingevoegd: „3 bis. „systeem voor gebouwautomatisering en -controle”: een systeem dat alle producten, software en technische diensten omvat die het energie-efficiënt, zuinig en veilig functioneren van technische bouwsystemen kunnen ondersteunen door middel van automatische controles en het vergemakkelijken van het handmatig beheer van die technische bouwsystemen;”;</p>	<p>Artikel 2 van de richtlijn bevat de definities die van toepassing zijn in de richtlijn. Ten opzichte van de richtlijn uit 2010 werden een aantal definities gewijzigd/toegevoegd. Deze moeten mee opgenomen worden in de Vlaamse regelgeving. In het voorliggende ontwerpdecreet worden de definities ook in artikel 4 gewijzigd.</p> <p>Het betreft de wijziging/toevoeging van de volgende definities:</p> <p>Richtlijn 2010/31/EU (artikel 1.1.3, 112° van het Energiedecreet): een kleine aanpassing om te reflecteren dat deze richtlijn werd aangepast door richtlijn 2018/844. Een zelfde aanpassing moet gebeuren voor artikel 1.1.2, 4° van het Energiebesluit.</p> <p>Technisch bouwsysteem (artikel 1.1.3, 115/2° van het Energiedecreet): deze definitie wordt gewijzigd</p>

<p>c) de volgende punten worden ingevoegd: „15 bis. „verwarmingssysteem”: een combinatie van de bestanddelen die nodig zijn voor een vorm van in pandige luchtbehandeling, waardoor de temperatuur wordt verhoogd; 15 ter. „warmtegenerator”: het onderdeel van een verwarmingssysteem dat nuttige warmte genereert via één of meerdere van de volgende processen: a) de verbranding van brandstof in bijvoorbeeld een cv-ketel; b) het joule-effect, dat plaatsvindt in de verwarmingselementen van een verwarmingssysteem met elektrische weerstand; c) het opvangen van warmte uit de lucht, ventilatieafvoerlucht, of een water- of aardwarmtebron) met behulp van een warmtepomp; 15 quater. „energieprestatiecontract”: een energieprestatiecontract zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 27, van Richtlijn 2012/27/EU van het Europees Parlement en de Raad. d) het volgende punt wordt toegevoegd: „20. „geïsoleerd microsysteem”: een geïsoleerd microsysteem zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 27, van Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad.</p>	<p>enerzijds ter verduidelijking van het toepassingsbied van enkele technische bouwsystemen, anderzijds een toevoeging van ‘systemen voor gebouwautomatisering en -controle’ en ‘elektriciteitsopwekking ter plaatse’ zoals vereist onder de nieuwe richtlijn.</p> <p>Systeem voor gebouwautomatisering en -controle: deze definitie moet nieuw toegevoegd worden parallel met de definitie van de nieuwe richtlijn in artikel 2, 3bis. Lidstaten moeten namelijk niet enkel nieuwe systeemeisen opleggen voor gebouwautomatisatie en -controle (zie boven), onder artikel 14 (4) en artikel 14 (5) van de richtlijn moeten ook ten laatste eind 2025 grote gebouwen verplicht zijn uitgerust met deze systemen.</p> <p>In artikel 1.1.3 van het Energiedecreet wordt gewijzigd om de bovenstaande definities in de energieprestatieregelgeving om te zetten.</p> <p>Voor elektriciteitsopwekking ter plaatse werd in de richtlijn geen definitie voorzien. In haar aanbeveling legt de Commissie wel uit dat lidstaten moeten bekijken hoe ze de ‘ter plaatse’ interpreteren. Dit kan echter worden verduidelijkt in Bijlage XII van het Energiebesluit, zodat een toevoeging onder definities van het Energiedecreet of Energiebesluit niet nodig is. De definitie moet zo goed mogelijk aansluiten bij het reeds bepaalde in Bijlage V van het Energiebesluit.</p> <p>De definities voor “verwarmingssysteem” en “warmtegenerator” worden toegevoegd. Door de verplichte keuring van verwarmingen hieraan te koppelen in plaats van aan de ketel (artikel 14), wordt de facto de keuring of de alternatieve aanpak uitgebreid naar individuele verbrandingstoestellen, warmtepompen en elektrische verwarming. Het is van belang om te garanderen dat ook deze systemen worden gedekt en niet enkel die werken door de centrale verbrandingstoestellen (meer hieronder bij behandeling van artikel 14 en 15 van de richtlijn).</p> <p>Andere nieuwe definities van de richtlijn (“energieprestatiecontract” en “geïsoleerd microsysteem”), zijn toegevoegd omdat deze als mogelijke uitzonderingsgrond dienen op bepaalde verplichtingen in artikelen 8 en artikel 14 en 15 van de richtlijn. Aangezien in Vlaamse omzetting voorlopig niet is voorzien gebruik te maken van deze uitzonderingen, moet deze ook niet omgezet worden.</p>
---	---

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 2bis	
<p>1. Elke lidstaat stelt een langetermijnrenovatiestrategie vast om ertoe bij te dragen dat vóór het einde van 2050 het nationale bestand van zowel openbare als particuliere al dan niet voor bewoning bestemde gebouwen tot een in hoge mate energie-efficiënt en koolstofvrij gebouwenbestand is gerenoveerd en de kosteneffectieve transformatie van bestaande gebouwen in bijna-energie neutrale gebouwen wordt bevorderd. Elke langetermijnrenovatiestrategie wordt ingediend overeenkomstig de toepasselijke plannings-rapportageverplichtingen en omvat:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) een overzicht van het nationale gebouwenbestand op basis, waar passend, van statistische steekproeven en het verwachte aandeel van gerenoveerde gebouwen in 2020; b) de identificatie van kosteneffectieve wijzen van aanpak van renovatie naargelang het type gebouw en het klimaat, waarbij in voorkomend geval rekening wordt gehouden met relevante interventiemomenten in de levenscyclus van het gebouw; c) beleid en acties om kosteneffectieve grondige renovatie van gebouwen, onder meer in gefaseerde vorm, te stimuleren en gerichte kosteneffectieve maatregelen en renovatie te ondersteunen, bijvoorbeeld door de invoering van een facultatieve regeling voor gebouwrenovatiepaspoorten; d) een overzicht van beleidsmaatregelen en acties die zijn gericht op de slechtst presterende onderdelen van het nationale gebouwenbestand, dilemma's in verband met gescheiden prikkels, en marktfalen, alsmede een overzicht van relevante nationale acties die energiearmoede helpen verminderen; e) beleidsmaatregelen en acties gericht op alle openbare gebouwen; f) een overzicht van nationale initiatieven ter bevordering van slimme technologieën en goed verbonden gebouwen en gemeenschappen, evenals vaardigheden en onderwijs in de bouw- en energie-efficiëntiesectoren, en g) een empirisch onderbouwde raming van de verwachte energiebesparing en de voordelen in ruimere zin, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, veiligheid en luchtkwaliteit. <p>2. In zijn langetermijnrenovatiestrategie legt elke lidstaat een stappenplan met maatregelen en op nationaal niveau vastgestelde meetbare voortgangsindicatoren vast met het oog op de langetermijndoelstelling voor 2050 om de broeikasgasemissies in de EU in vergelijking met</p>	<p>Dit is een rapporteringsverplichting die geen regelgevende omzettingsmaatregelen vraagt. Het renovatieplan maakt deel uit van het Nationale Energie- en Klimaatplan.</p>

1990 met 80 tot 95 % te verminderen, teneinde een in hoge mate energie-efficiënt en koolstofvrij nationaal gebouwenbestand tot stand te brengen en de kosteneffectieve transformatie van bestaande gebouwen in bijna-energie neutrale gebouwen te bevorderen. In het stappenplan worden indicatieve mijlpalen voor 2030, 2040 en 2050 opgenomen en wordt nader bepaald hoe deze bijdragen tot de verwezenlijking van de energie-efficiëntiedoelstellingen van de Unie overeenkomstig Richtlijn 2012/27/EU.

3. Ter ondersteuning van de mobilisering van investeringen in de renovatie die nodig is om de in lid 1 bedoelde doelstellingen te verwezenlijken, bevorderen de lidstaten de toegang tot passende mechanismen om:

a) projecten samen te voegen, onder meer via investeringsplatforms of -groepen, en consortia van kleine en middelgrote ondernemingen, met het oog op toegang voor investeerders en pakketoplossingen voor potentiële klanten;

b) het vermeende risico voor investeerders en de particuliere sector in verband met energie-efficiëntie-werkzaamheden te verkleinen;

c) publieke middelen als hefboom te gebruiken voor aanvullende particuliere investeringen of om specifieke tekortkomingen van de markt aan te pakken;

d) investeringen in een energie-efficiënt openbaar gebouwenbestand te leiden, in overeenstemming met de richtsnoeren van Eurostat, en

e) toegankelijke en transparante adviesinstrumenten te bieden, zoals centrale aanspreekpunten voor consumenten en energieadviesdiensten, in verband met op energie-efficiëntie gerichte renovaties en financieringsinstrumenten.

4. De Commissie verzamelt en verspreidt, ten minste onder overheidsdiensten, beste praktijken in verband met geslaagde publieke en particuliere financieringsregelingen voor op energie-efficiëntie gerichte renovatie, evenals informatie over regelingen om kleinschalige op energie-efficiëntie gerichte renovatieprojecten samen te voegen. De Commissie identificeert en verspreidt beste praktijken in verband met financiële prikkels voor renovatie vanuit het oogpunt van de consument, rekening houdend met kostenefficiëntieverschillen tussen de lidstaten.

5. Ter ondersteuning van de ontwikkeling van zijn langetermijnrenovatiestrategie houdt elke lidstaat, voordat hij die indient bij de Commissie, een openbare raadpleging over zijn

<p>langetermijnrenovatiestrategie. Elke lidstaat voegt een samenvatting van de resultaten van de openbare raadpleging als bijlage bij zijn langetermijnrenovatiestrategie.</p> <p>Elke lidstaat stelt de raadplegingsregeling op een inclusieve wijze vast tijdens de uitvoering van zijn langetermijnrenovatiestrategie.</p> <p>6. Elke lidstaat voegt nadere informatie over de uitvoering van zijn meest recente langetermijnrenovatiestrategie, onder meer over de geplande beleidsmaatregelen en acties, als bijlage bij zijn langetermijnrenovatiestrategie.</p> <p>7. Elke lidstaat kan zijn langetermijnrenovatiestrategie gebruiken voor maatregelen inzake brandveiligheid en aan intense seismische activiteit gerelateerde risico's die gevolgen hebben voor op energie-efficiëntie gerichte renovaties en voor de levensduur van gebouwen.”</p>	
--	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 6	
<p>„Artikel 6 Nieuwe gebouwen 1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat nieuwe gebouwen aan de overeenkomstig artikel 4 vastgestelde minimumeisen voor energieprestatie voldoen. 2. De lidstaten zorgen dat de technische, milieugerelateerde en economische haalbaarheid van eventuele alternatieve systemen met een hoog rendement in aanmerking wordt genomen alvorens met de bouw van nieuwe gebouwen wordt begonnen.”.</p>	<p>De uitvoering van lid 1 is vervat in de energieprestatieregelgeving. Er is voor lid 2 geen omzettingsmaatregel nodig aangezien de huidige verplichting voor een haalbaarheidstudie in de energieprestatieregelgeving voldoet aan het herziene artikel.</p>

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 7	
<p>In artikel 7 wordt de vijfde alinea vervangen door: „De lidstaten stimuleren, met betrekking tot gebouwen die een ingrijpende renovatie ondergaan, alternatieve systemen met een hoog rendement, voor zover dit technisch, functioneel en economisch haalbaar is, en besteden aandacht aan de problematiek van een gezond binnenklimaat, brandveiligheid en risico's in verband met intense seismische activiteit.”.</p>	<p>Er is geen omzettingsmaatregel nodig aangezien de huidige verplichting voor een haalbaarheidstudie in de energieprestatieregelgeving voldoet aan het herziene artikel.</p> <p>Via de eis hernieuwbare energie worden alternatieve systemen met een hoog rendement gestimuleerd.</p> <p>In artikel 9.1.17 §5 van het Energiebesluit is immers bepaald dat bij ingrijpende energetische renovaties van EPW- en EPN-eenheden door middel van een of meer van de systemen vermeld in artikel 9.1.12/2 minimaal een bepaalde hoeveel</p>

	energie wordt gehaald. Via de EPB-eisen wordt zo de facto hernieuwbare energie gestimuleerd.
--	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregelen
<p>Artikel 8 Temperatuurregeling</p>	
<p>Artikel 8, §3, nieuw derde lid: “De lidstaten schrijven voor dat nieuwe gebouwen, indien dat technisch en economisch haalbaar is, worden uitgerust met zelfregulerende apparatuur die de temperatuur in elke kamer apart regelt of, indien dat gerechtvaardigd is, in een aangewezen verwarmde zone van de gebouwunit. In bestaande gebouwen is de installatie van dergelijke zelfregulerende apparatuur vereist wanneer de warmtegeneratoren worden vervangen, indien dat technisch en economisch haalbaar is.”</p>	<p>In bijlage V van het Energiebesluit (§ 9.2.2 Afgifterendement) is er al een onderscheid gemaakt in het afgifterendement voor ruimteverwarming, voor alle centrale verwarmingssystemen. Indien de temperatuur per ruimte gestuurd kan worden, is het afgifterendement 2% hoger (Tabel 43 van bijlage V). Voor residentiële ruimtekoeling is dit niet van toepassing aangezien er daar met een vaste, bestraffende waarde voor ruimtekoeling wordt gewerkt.</p> <p>Voor ruimteverwarming in residentiële gebouwen vertaalt de temperatuursturing per ruimte zich naar een impact op het S-peil en op het E-peil.</p> <p>In niet-residentiële gebouwen is de vernietingsfactor (verlies door gelijktijdig verwarmen en koelen) en de leiding- en kanaalverliezen afhankelijk van of er regeling per ruimte is. Zie bijlage VI van het Energiebesluit (6.3 Systeemrendementen voor verwarming en koeling).</p> <p>Voor ruimteverwarming en ruimtekoeling in niet-residentiële gebouwen vertaalt de temperatuursturing per ruimte zich naar een impact op het E-peil.</p> <p>Voor de eisen bij bestaande bouw werd een studie uitgevoerd. Het Energiebesluit wordt gewijzigd met berekening voor een algemeen “systeemrendement” binnen de installatie-eisen, met factoren voor de correcte dimensionering, installatie, afstelling en regeling van een technisch gebouwssysteem. Hier wordt ook de temperatuurregeling in verwerkt zodanig dat het artikel ook voor bestaande bouw correct wordt omgezet.</p>

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregelen
<p>Artikel 8 Elektromobiliteit</p>	
<p>2. Met betrekking tot nieuwe niet voor bewoning bestemde gebouwen en niet voor bewoning bestemde gebouwen die een ingrijpende renovatie ondergaan, met meer dan tien parkeerplaatsen, zorgen de lidstaten voor de installatie van minstens één oplaadpunt in de zin van Richtlijn</p>	<p>Er zal een decretaal kader via nieuwe titel XI/1 in het Energiedecreet worden ingevoegd (artikel 36-37 van het ontwerpdecreet), dat vervolgens via uitvoeringsbesluit moet worden geconcretiseerd.</p>

2014/94/EU van het Europees Parlement en de Raad (*), evenals infrastructuur voor leidingen, met name goten voor elektrische kabels, voor minstens één op de vijf parkeerplaatsen, om de installatie van oplaadpunten voor elektrische voertuigen in een later stadium mogelijk te maken, waar:

a) het parkeerterrein zich binnen het gebouw bevindt en, in het geval van ingrijpende renovaties, renovatiemaatregelen ook betrekking hebben op het parkeerterrein of de elektrische infrastructuur van het gebouw, of

b) het parkeerterrein zich naast het gebouw bevindt, en, in het geval van ingrijpende renovaties, renovatiemaatregelen ook betrekking hebben op het parkeerterrein of de elektrische infrastructuur van parkeerterrein.

De Commissie brengt uiterlijk op 1 januari 2023 verslag uit bij het Europees Parlement en de Raad over hoe een gebouwenbeleid van de Unie kan bijdragen aan het bevorderen van de elektromobiliteit en stelt zo nodig maatregelen voor.

3. Voor alle niet voor bewoning bestemde gebouwen met meer dan 20 parkeerplaatsen stellen de lidstaten uiterlijk op 1 januari 2025 de voorschriften voor de installatie van een minimumaantal oplaadpunten vast.

4. De lidstaten kunnen besluiten om de in de leden 2 en 3 bedoelde voorschriften niet vast te stellen of toe te passen op gebouwen die eigendom zijn van en worden gebruikt door kleine en middelgrote ondernemingen zoals omschreven in titel I van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie.

5. Met betrekking tot nieuwe voor bewoning bestemde gebouwen en voor bewoning bestemde gebouwen die ingrijpende renovaties ondergaan, met meer dan tien parkeerplaatsen, zorgen de lidstaten voor de installatie van infrastructuur voor leidingen, met name goten voor elektrische kabels, om de installatie van oplaadpunten voor elektrische voertuigen op elke parkeerplaats in een later stadium mogelijk te maken, waar:

a) het parkeerterrein zich binnen het gebouw bevindt en, in het geval van ingrijpende renovaties, de renovatiemaatregelen betrekking hebben op het parkeerterrein of de elektrische infrastructuur van het gebouw, of

b) het parkeerterrein zich naast het gebouw bevindt en, in het geval van ingrijpende renovaties, de renovatiemaatregelen betrekking hebben op het parkeerterrein of de elektrische infrastructuur van het parkeerterrein.

<p>6. De lidstaten kunnen besluiten de leden 2, 3 en 5 niet toe te passen op specifieke categorieën gebouwen wanneer:</p> <p>a) bouwvergunningaanvragen of gelijkwaardige aanvragen wat betreft de leden 2 en 5 zijn ingediend uiterlijk op 10 maart 2021;</p> <p>b) de vereiste infrastructuur voor leidingen afhankelijk is van geïsoleerde microsystemen, of de gebouwen zich bevinden in de ultraperifere gebieden in de zin van artikel 349 VWEU indien dit tot aanzienlijke problemen voor het functioneren van het lokale energiesysteem en een gevaar voor de stabiliteit van het lokale net leidt;</p> <p>c) de kosten van de oplaadinstallaties en leidingen meer bedragen dan 7 % van de totale kosten van de ingrijpende renovatie van het gebouw;</p> <p>d) een openbaar gebouw overeenkomstig de omzetting van Richtlijn 2014/94/EU reeds onder vergelijkbare voorschriften valt.</p> <p>7. De lidstaten voorzien in maatregelen om de uitrol van oplaadpunten in nieuwe en bestaande al dan niet voor bewoning bestemde gebouwen te vereenvoudigen en eventuele regelgevingsbelemmeringen, waaronder problemen inzake vergunnings- en goedkeuringsprocedures, weg te werken, onverminderd het eigendomsrecht en huurrecht van de lidstaten.</p> <p>8. De lidstaten nemen de behoefte aan een coherent beleid voor gebouwen, zachte en groene mobiliteit en stedelijke planning in overweging.</p>	
--	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Artikel 8 Systeemeisen</p>	
<p>Artikel 8, §1, eerste en tweede lid: ‘Ten behoeve van een optimaal energiegebruik van technische bouwsystemen stellen de lidstaten systeemeisen vast in verband met de algehele energieprestatie, het adequaat installeren, dimensioneren, afstellen en controleren van de technische bouwsystemen die in bestaande gebouwen worden geïnstalleerd. De lidstaten kunnen die systeemeisen ook op nieuwe gebouwen toepassen.</p> <p>Er worden systeemeisen vastgesteld voor nieuwe technische bouwsystemen en voor de vervanging of de verbetering van technische bouwsystemen, en die eisen worden toegepast voor zover zij technisch, economisch en functioneel haalbaar zijn.’</p> <p>Artikel 8, §9:</p>	<p>Wat betreft de technische bouwsystemen, zijn het merendeel van de bepalingen al omgezet bij het invoeren van de installatie-eisen voor vergunningaanvragen vanaf 1 januari 2015. De herziening van de richtlijn zorgt ervoor dat ook gebouwautomatisatie- en controlesystemen en systemen voor energieopwekking ter plaatse (bv. PV-panelen, WKK,...) moeten worden toegevoegd.</p> <p>De systeemeisen zijn in de energieprestatieregelgeving opgenomen. Bij wijzigingsdecreet van 18 november 2011 werd dit in het Energiedecreet aangepast. De definitie van EPB-eisen in artikel 1.1.3, 48° is toen verruimd naar: “EPB-eisen : eisen op het vlak van de energieprestaties en het binnenklimaat, dat wil zeggen het geheel van voorwaarden waaraan een gebouw, een technisch bouwsysteem of de constructieonderdelen inzake energetische</p>

<p>'De lidstaten zorgen ervoor dat, indien een technisch bouwsysteem wordt geïnstalleerd, vervangen of verbeterd, de algemene energieprestatie van het gewijzigde onderdeel en indien relevant, van het volledige gewijzigde systeem, wordt geëvalueerd. De resultaten worden gedocumenteerd en doorgegeven aan de eigenaar van het gebouw, zodat ze beschikbaar blijven en kunnen worden gebruikt voor de controle op de inachtneming van de overeenkomstig lid 1 van dit artikel vastgestelde minimumeisen en voor de afgifte van energieprestatiecertificaten. Onverminderd artikel 12 bepalen de lidstaten of de afgifte van een nieuw energieprestatiecertificaat vereist is.'</p>	<p>prestaties, thermische isolatie, binnenklimaat, systeemeisen en ventilatie moet voldoen"</p> <p>Ook werd een definitie van systeemeisen toegevoegd in artikel 1.1.3, 115/1°: "systeemeisen : eisen in verband met de totale energieprestatie, het adequaat installeren, dimensioneren, afstellen en controleren van de technische bouwsystemen die in nieuwe gebouwen worden geïnstalleerd of in bestaande gebouwen nieuw worden geïnstalleerd, vervangen of verbeterd"</p> <p>Beide definities zijn ongewijzigd en voldoen nog aan de bepalingen in de herziene richtlijn.</p> <p>De Vlaamse Regering heeft de bevoegdheid om in het kader van de EPB-eisen ook systeemeisen te gaan vaststellen. De systeemeisen zijn uitgewerkt in bijlage XII van het Energiebesluit.</p> <p>In 2019 werd in opdracht van het VEA een studie uitgevoerd aangaande de nodige aanpassingen aan de systeemeisen. Op basis van de resultaten van de studie en na een stakeholdersoverleg wordt een tekstvoorstel uitgewerkt voor wijziging van bijlage XII van het Energiebesluit.</p>
---	---

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Artikel 10 Databank</p>	
<p>Artikel 10, §6bis en 6ter: '6 bis. Voor databanken voor energieprestatiecertificaten is het toegestaan gegevens te verzamelen over het gemeten of berekende energieverbruik van de desbetreffende gebouwen, met inbegrip van ten minste openbare gebouwen waarvoor overeenkomstig artikel 12 een energieprestatiecertificaat in de zin van artikel 13 is afgegeven.</p> <p>6 ter. Op verzoek worden voor statistische en onderzoeksdoeleinden en aan de eigenaar van het gebouw ten minste geaggregeerde geanonimiseerde gegevens conform de Unievoorschriften en nationale voorschriften inzake gegevensbescherming ter beschikking gesteld.</p>	<p>Artikel 10, §6 bis legt geen verplichting op, maar verduidelijkt dat het is toegestaan om gegevens te verzamelen over het gemeten of berekende energieverbruik van gebouwen. In de Vlaamse energieprestatiedatabank wordt het gemeten energieverbruik voor publieke gebouwen al opgenomen. Er zijn bijgevolg geen omzettingsmaatregelen nodig voor deze bepaling.</p> <p>De energieprestatiedatabank verzamelt gegevens, maar momenteel is in het Energiedecreet enkel bepaald dat "in het kader van wetenschappelijk onderzoek geanonimiseerde gegevens" uit de energieprestatiecertificatendatabank ter beschikking worden gesteld van belanghebbende instanties. Om te beantwoorden aan artikel 6 ter is bijgevolg een wijziging in het Energiedecreet nodig zodat ook voor statistische doeleinden gegevens kunnen worden vrijgegeven. Zowel artikel 11.1.14, §2 als 11.2.3, §3 van het Energiedecreet worden gewijzigd.</p> <p>In het ontwerp van decreet zijn de wijzigingen voorgesteld in artikel 29 en 33.</p>

--	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Artikel 10</p> <p>Financiële maatregelen voor renovatie</p>	
<p>Artikel 10 §6:</p> <p>6. De lidstaten koppelen hun financiële maatregelen voor verbeteringen van de energie-efficiëntie in het kader van de renovatie van gebouwen aan de beoogde of verwezenlijkte energiebesparing, zoals bepaald door één of meer van de volgende criteria:</p> <p>a) de energieprestatie van de apparatuur die of het materiaal dat voor de renovatie wordt gebruikt; in welk geval de apparatuur of het materiaal dat voor de renovatie is gebruikt, dient te worden geïnstalleerd door een installateur met het desbetreffende niveau van certificering of kwalificatie;</p> <p>b) standaardwaarden voor de berekening van energiebesparingen in gebouwen;</p> <p>c) de verwezenlijkte verbetering ten gevolge van de renovatie, door de vóór en na de renovatie afgegeven energieprestatiecertificaten met elkaar te vergelijken;</p> <p>d) de resultaten van een energieaudit;</p> <p>e) de resultaten van een andere relevante, transparante en proportionele methode die de verbetering in energieprestatie aantoont.</p>	<p>Nieuw ingevoegd artikel 10 para. 6 van de richtlijn verplicht financiële maatregelen te koppelen aan de beoogde of verwezenlijkte energiebesparing. Daarmee wordt vanuit Europa getracht om betere kwaliteit van de renovatie te garanderen. De richtlijn geeft concreet vier manieren waarop de koppeling kan gedaan worden, en een 'andere relevante, transparante en proportionele methode die de verbetering in energieprestatie aantoont'.</p> <p>Deze maatregelen behoeft geen directe omzettingsmaatregelen. De Commissie heeft in haar aanbeveling bevestigd dat dit artikel niet van toepassing is op bestaande maatregelen doch enkel op nog te nemen maatregelen. Er moet echter op worden toegezien dat alle nieuwe financiële maatregelen voor renovatie, waaronder ook premies die op lokaal niveau worden toegekend, voldoen aan dit artikel. Er wordt een omzendbrief voorbereid om alle overheden en agentschappen op de hoogte te brengen.</p>

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Artikel 14</p> <p>Verwarmingsinstallaties</p>	
<p>Artikel 14:</p> <p>1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen voor het instellen van regelmatige keuringen van de toegankelijke delen van verwarmingssystemen of van gecombineerde ruimteverwarmings- en ventilatiesystemen met een nominaal vermogen van meer dan 70 kW, zoals de warmtegenerator, het controlesysteem en de circulatiepomp(en), die voor de verwarming van gebouwen worden gebruikt. De keuring omvat een beoordeling van het rendement en de dimensionering van de warmtegenerator, vergeleken met de verwarmingsbehoeften van het gebouw en houdt, in voorkomend geval, rekening met het vermogen van het verwarmingssysteem of het gecombineerd ruimteverwarmings- en ventilatiesysteem om zijn</p>	<p>De verplichtingen rondom de verwarmingsaudit en de aircokeuring zijn bij Richtlijn 2010/31 omgezet onder bevoegdheid van de minister van Omgeving (respectievelijk in Stooktoestellenbesluit/VLAREM). Deze besluiten worden gewijzigd om correcte omzetting van de richtlijn te garanderen.</p> <p>Voor de alternatieve systemen, dewelke heden niet onder toepassingsgebied van de reeds bestaande verplichtingen van het Stooktoestellenbesluit/VLAREM vallen, wordt een alternatieve aanpak uitgewerkt. Voor deze aanpak geldt §3: er moet een rapport aan de Commissie worden bezorgd waar de gelijkwaardigheid uit blijkt. Er is in dat geval geen regelgevende wijziging nodig. Immers opent lid 3 met de zinsnede "Als alternatief voor lid 1" (...). Dit</p>

<p>prestatie onder typische of gemiddelde werkingsomstandigheden te optimaliseren. Indien na een overeenkomstig dit lid verrichte keuring niets aan het verwarmingssysteem of aan het gecombineerd ruimteverwarmings- en ventilatiesysteem of aan de verwarmingsbehoeften van het gebouw is veranderd, kunnen de lidstaten besluiten dat de dimensionering van de warmtegenerator niet opnieuw moet worden beoordeeld.</p> <p>2. Technische bouwsystemen die expliciet onder een overeengekomen energieprestatie-criterium of een contractuele regeling vallen waarin een overeengekomen niveau van energie-efficiëntieverbetering is vermeld, zoals energieprestatiecontracten, of die worden beheerd door een nutsbedrijf- of netwerkexploitant en daarom aan prestatie monitoringmaatregelen aan de systeemzijde zijn onderworpen, zijn vrijgesteld van de in lid 1 vastgestelde voorwaarden, op voorwaarde dat deze aanpak hetzelfde globale resultaat oplevert als het resultaat van lid 1.</p> <p>3. Als alternatief voor lid 1 en op voorwaarde dat deze aanpak hetzelfde globale resultaat oplevert als lid 1 kunnen de lidstaten maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de gebruikers worden geadviseerd over de vervanging van warmte-generatoren, andere wijzigingen van het verwarmingssysteem of van het gecombineerd ruimteverwarmings- en ventilatiesysteem en alternatieve oplossingen om het rendement en de geschikte dimensie van die systemen te beoordelen. Vooraleer de in de eerste alinea van dit lid bedoelde alternatieve maatregelen worden toegepast, documenteert elke lidstaat, in een verslag aan de Commissie, de gelijkwaardigheid van het effect van die maatregelen met het effect van de in lid 1 bedoelde maatregelen. Een dergelijk verslag wordt ingediend overeenkomstig de toepasselijke plannings- en rapportageverplichtingen.</p> <p>4. De lidstaten stellen de voorschriften vast om ervoor te zorgen dat, voor zover dat technisch en economisch haalbaar is, niet voor bewoning bestemde gebouwen met verwarmingssystemen of met gecombineerde ruimteverwarmings- en ventilatiesystemen met een nominaal vermogen van meer dan 290 kW, vóór het einde van 2025 met systemen voor gebouwautomatisering en -controle zijn uitgerust. De systemen voor gebouwautomatisering en -controle kunnen:</p>	<p>impliceert dat als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van adviserende maatregelen zoals voorzien in lid 3, de regelgevende maatregelen van lid 1 niet moeten worden toegepast. De getroffen alternatieve maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit onderhoud, advies, informatie via websites en brochures. Overeenkomstig artikel 14 (3) moeten deze maatregelen hetzelfde resultaat als een keuring opleveren.</p> <p>Voor het bepaalde onder artikel 14 (4) en artikel 14 (5) om ten laatste eind 2025 grote niet-residentiele gebouwen verplicht uit te rusten met gebouwautomatisatie- en controlesystemen, wordt een algemene verplichting ingevoerd in nieuw hoofdstuk in titel XI van het Energiedecreet. Dit voorstel volgt uit artikel 32 van het wijzigingsdecreet.</p> <p>De verplichting is onafhankelijk van de vraag of het gebouw nieuw gebouwd of verbouwd wordt. Om deze reden kan de verplichting niet worden gedekt door het invoeren van EPB-eisen. Er zullen immers ook veel gebouwen zijn die aan bovenstaande eis moeten voldoen zonder dat voor deze gebouwen een EPB-aangifte moet worden ingediend.</p> <p>Daarom wordt voorgesteld om in het Energiedecreet een algemene verplichting in te voeren voor de grote, niet-residentiële gebouwen die onder het toepassingsgebied van artikel 14 en 15 vallen om uiterlijk op 31 december 2025 de gebouwautomatisering en -controlesystemen aanwezig te hebben.</p> <p>De Vlaamse Regering kan uitzonderingen voorzien op deze verplichting in geval het technisch of economisch niet haalbaar is om de eisen (bijv. voor oude schoolgebouwen). De richtlijn voorziet in deze mogelijkheid.</p> <p>Er wordt (voorlopig) geen gevolg gegeven aan de mogelijkheid van paragraaf 5, om ook voor residentiële gebouwen voorschriften vast te stellen om ervoor te zorgen dat deze van gebouw-automatisatie- en controlesystemen zijn voorzien. Paragraaf 5 is facultatief en niet dwingend. Het opleggen van eisen aan residentiële gebouwen met betrekking tot permanente elektronische toezichtsystemen wordt door Europa dus niet verplicht. In lijn met de ambitie om geen “gold plating” toe te passen bij de omzetting van Europese Richtlijn, wordt er in Vlaanderen voor gekozen om geen eisen op te leggen aan residentiële gebouwen. Zo worden Vlaamse regels voor woongebouwen niet strenger dan in andere Europese landen.</p>
---	---

<p>a) het energieverbruik permanent controleren, bijhouden, analyseren en de bijsturing ervan mogelijk maken;</p> <p>b) de energie-efficiëntie van het gebouw toetsen, rendementsverliezen van technische bouwsystemen opsporen, en de persoon die verantwoordelijk is voor het beheer van de voorzieningen of technische installaties informeren over mogelijkheden om de energie-efficiëntie te verbeteren, en</p> <p>c) communicatie met verbonden technische bouwsystemen en andere apparaten in het gebouw mogelijk maken, en interoperabel zijn met technische bouw-systemen van verschillende soorten eigendomstechnologieën, toestellen en fabrikanten.</p> <p>5. De lidstaten kunnen voorschriften vaststellen om ervoor te zorgen dat voor bewoning bestemde gebouwen uitgerust zijn met:</p> <p>a) de functie van permanent elektronisch toezicht waarmee het rendement van de systemen wordt gemeten en de eigenaren of beheerders van het gebouw worden geïnformeerd wanneer het rendement aanzienlijk is gedaald en wanneer onderhoud aan het systeem noodzakelijk is, en</p> <p>b) doeltreffende controlefuncties om optimale energieopwekking, -distributie, -opslag en optimaal energieverbruik te waarborgen.</p> <p>6. Gebouwen die voldoen aan lid 4 of lid 5 zijn vrijgesteld van de in lid 1 vastgestelde voorschriften.</p>	
--	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 15 Airconditioningsystemen	
<p>Artikel 15:</p> <p>1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen voor het instellen van regelmatige keuringen van de toegankelijke delen van airconditioningsystemen of gecombineerde airconditionings- en ventilatiesystemen met een nominaal vermogen van meer dan 70 kW. De keuring omvat een beoordeling van het rendement en de dimensionering van het airconditioningsstelsel vergeleken met de koelingsbehoeften van het gebouw en, in voorkomend geval, rekening houdend met het vermogen van het airconditioningsstelsel of het gecombineerde airconditioning- en ventilatiesysteem om zijn prestaties onder</p>	<p>De verplichtingen rondom de verwarmingsaudit en de aircokeuring zijn bij Richtlijn 2010/31 omgezet onder bevoegdheid van de minister van Omgeving (respectievelijk in Stooktoestellenbesluit/VLAREM). Deze besluiten worden gewijzigd om correcte omzetting van de richtlijn te garanderen.</p> <p>Voor de alternatieve systemen, dewelke heden niet onder toepassingsgebied van de reeds bestaande verplichtingen van het Stooktoestellenbesluit/VLAREM vallen, wordt een alternatieve aanpak uitgewerkt. Voor deze aanpak geldt §3: er moet een rapport aan de Commissie worden bezorgd waar de gelijkwaardigheid uit blijkt. Er is in dat geval geen regelgevende</p>

typische of gemiddelde werkingsomstandigheden te optimaliseren.

Indien na een overeenkomstig dit lid verrichte keuring niets aan het airconditioningsysteem of het gecombineerde airconditioning- en ventilatiesysteem of de koelingsbehoeften van het gebouw is veranderd, kunnen de lidstaten besluiten dat de dimensionering van het airconditioningsysteem niet opnieuw moet worden beoordeeld. Lidstaten die uit hoofde van artikel 1, lid 3, strengere voorschriften handhaven, zijn vrijgesteld van de verplichting tot kennisgeving daarvan aan de Commissie.

2. Technische bouwsystemen die expliciet vallen onder een overeengekomen energieprestatie criterium of een contractuele regeling waarin een overeengekomen niveau van energie-efficiëntieverbetering is vermeld, zoals energieprestatiecontracten, of die worden beheerd door een nutsbedrijf- of netwerkexploitant en daarom aan prestatie monitoringmaatregelen aan de systeemzijde zijn onderworpen, zijn vrijgesteld van de in lid 1 vastgestelde voorwaarden, op voorwaarde dat deze aanpak hetzelfde globale resultaat oplevert als lid 1.”;

3. Als alternatief voor lid 1 en op voorwaarde dat deze aanpak hetzelfde globale resultaat oplevert als lid 1, kunnen de lidstaten maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de gebruikers worden geadviseerd over de vervanging van airconditioning-systemen of gecombineerde airconditioning- en ventilatiesystemen, over andere wijzigingen van het airconditioningsysteem of het gecombineerde airconditioning- en ventilatiesysteem en over alternatieve oplossingen om het rendement en de geschikte dimensie van die systemen te beoordelen.

Vooraleer de in de eerste alinea van dit lid bedoelde alternatieve maatregelen worden toegepast, documenteert elke lidstaat, in een verslag aan de Commissie, de gelijkwaardigheid van het effect van die maatregelen met het effect van de in lid 1 bedoelde maatregelen. Een dergelijk verslag wordt ingediend overeenkomstig de toepasselijke plannings-rapportageverplichtingen.

4. De lidstaten stellen voorschriften vast om ervoor te zorgen dat, voor zover dat technisch en economisch haalbaar is, niet voor bewoning bestemde gebouwen met airconditioningsystemen of gecombineerde airconditioning- en ventilatiesystemen met een nominaal vermogen van meer dan 290 kW, vóór het einde van 2025

wijziging nodig. Immers opent lid 3 met de zinsnede “Als alternatief voor lid 1” (...). Dit impliceert dat als gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van adviserende maatregelen zoals voorzien in lid 3, de regelgevende maatregelen van lid 1 niet moeten worden toegepast. De getroffen alternatieve maatregelen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit onderhoud, advies, informatie via websites en brochures. Overeenkomstig artikel 15 (3) moeten deze maatregelen hetzelfde resultaat als een keuring opleveren.

Voor het bepaalde onder artikel 15 (4) en artikel 15 (5) om ten laatste eind 2025 grote niet-residentiele gebouwen verplicht uit te rusten met gebouwautomatisatie- en controlesystemen, wordt een algemene verplichting ingevoerd in nieuw hoofdstuk in titel XI van het Energiedecreet. Dit voorstel volgt uit artikel 31 e.v. van het wijzigingsdecreet.

De verplichting is onafhankelijk van de vraag of het gebouw nieuw gebouwd of verbouwd wordt. Om deze reden kan de verplichting niet worden gedekt door het invoeren van EPB-eisen. Er zullen immers ook veel gebouwen zijn die aan bovenstaande eis moeten voldoen zonder dat voor deze gebouwen een EPB-aangifte moet worden ingediend.

Daarom wordt voorgesteld om in het Energiedecreet een algemene verplichting in te voeren voor de grote, niet-residentiële gebouwen die onder het toepassingsgebied van artikel 14 en 15 vallen om uiterlijk op 31 december 2025 de gebouwautomatisering en -controlesystemen aanwezig te hebben.

De Vlaamse Regering kan uitzonderingen voorzien op deze verplichting in geval het technisch of economisch niet haalbaar is om de eisen (bijv. voor oude schoolgebouwen). De richtlijn voorziet in deze mogelijkheid.

Er wordt (voorlopig) geen gevolg gegeven aan de mogelijkheid van paragraaf 5, om ook voor residentiële gebouwen voorschriften vast te stellen om ervoor te zorgen dat deze van gebouwautomatisatie- en controlesystemen zijn voorzien. Paragraaf 5 is facultatief en niet dwingend. Het opleggen van eisen aan residentiële gebouwen met betrekking tot permanente elektronische toezichtsystemen wordt door Europa dus niet verplicht. In lijn met de ambitie om geen “gold plating” toe te passen bij de omzetting van Europese Richtlijn, wordt er in Vlaanderen voor gekozen om geen eisen op te leggen aan residentiële gebouwen. Zo worden Vlaamse regels

<p>met systemen voor gebouwautomatisering en -controle zijn uitgerust. De systemen voor gebouwautomatisering en -controle kunnen:</p> <p>a) het energieverbruik permanent controleren, bijhouden, analyseren en de bijsturing ervan mogelijk maken;</p> <p>b) de energie-efficiëntie van het gebouw toetsen, rendementsverliezen van technische bouwsystemen opsporen, en de persoon die verantwoordelijk is voor het beheer van de voorzieningen of technische installaties informeren over mogelijkheden om de energie-efficiëntie te verbeteren, en</p> <p>c) communicatie met verbonden technische bouwsystemen en andere apparaten in het gebouw mogelijk maken, en interoperabel zijn met technische bouwsystemen van verschillende soorten eigendomstechnologieën, toestellen en fabrikanten.</p> <p>5. De lidstaten kunnen voorschriften voorzien om ervoor te zorgen dat voor bewoning bestemde gebouwen uitgerust zijn met:</p> <p>a) de functie van permanent elektronisch toezicht waarmee het rendement van de systemen wordt gemeten en de eigenaren of beheerders van het gebouw worden geïnformeerd het rendement aanzienlijk is gedaald en wanneer onderhoud aan het systeem noodzakelijk is, en</p> <p>b) doeltreffende controlefuncties om optimale energieopwekking, -distributie en -opslag en optimaal energieverbruik te waarborgen.</p> <p>6. Gebouwen die voldoen aan lid 4 of lid 5 zijn vrijgesteld van de in lid 1 vastgestelde voorschriften.</p>	<p>voor woongebouwen niet strenger dan in andere Europese landen.</p>
--	---

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Artikel 19 Evaluatie</p>	
<p>“De Commissie, bijgestaan door het bij artikel 26 ingestelde comité, verricht uiterlijk 1 januari 2026 een evaluatie van deze richtlijn in het licht van de ervaring die is opgedaan en de vooruitgang die is geboekt met de toepassing ervan en doet zo nodig voorstellen. In het kader van die evaluatie onderzoekt de Commissie op welke wijze de lidstaten geïntegreerde stads- of buurtbenaderingen in het gebouwen- en energie-efficiëntiebeleid van de Unie kunnen toepassen, waarbij wordt gewaarborgd dat elk gebouw aan de minimumeisen voor de energieprestatie voldoet, bijvoorbeeld door middel van algemene renovatieregelingen die van toepassing zijn op een</p>	<p>Dit artikel legt een verplichting op voor de Commissie waarvoor op Vlaams niveau geen omzettingsmaatregelen nodig zijn.</p>

<p>aantal gebouwen in een ruimtelijke context in plaats van op een enkel gebouw.</p> <p>De Commissie evalueert met name de behoefte aan een verdere verbetering van de energieprestatiecertificaten overeenkomstig artikel 11.;"</p>	
--	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 19bis	
<p>„ De Commissie verricht vóór 2020 een haalbaarheidsstudie die de mogelijkheden nagaat en een tijdschema voorstelt voor het invoeren van de keuring van autonome ventilatie-systemen, alsook van een facultatief gebouwrenovatiepaspoort in aanvulling op de energieprestatiecertificaten. De Commissie doet dit om, teneinde te komen tot een stapsgewijze en, op kwaliteitscriteria gebaseerde renovatieroutekaart renovatiestappenplan voor de lange termijn die geldt voor specifieke gebouwen. Een dergelijke renovatieroutekaart die volgt op een energie-audit en geeft een beeld geeft van de maatregelen en renovaties die de energieprestaties zouden kunnen verbeteren.”.</p>	<p>Dit artikel legt een verplichting op voor de Commissie waarvoor op Vlaams niveau geen omzettingsmaatregelen nodig zijn.</p>

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 20 Informatieverplichting	
<p>Artikel 20 §2: “De lidstaten verstrekken eigenaars of huurders van gebouwen met name informatie over de energieprestatiecertificaten en het doel ervan, alsmede over kosteneffectieve maatregelen, en, voor zover van toepassing, de beschikbare financiële instrumenten om de energieprestatie van het gebouw te verbeteren en om cv-ketels op fossiele brandstoffen te vervangen door duurzamere alternatieven. De lidstaten verstrekken deze informatie door middel van toegankelijke en transparante adviesinstrumenten, zoals renovatieadvies en centrale-aanspreekpunten. De Commissie assisteert de lidstaten op hun verzoek bij het organiseren van voorlichtingcampagnes in het kader van lid 1 en de eerste alinea van dit lid; deze kunnen worden opgezet in de vorm van uniale programma's..”.</p>	<p>De verplichtingen van dit artikel zijn al voldoende in Vlaamse regelgeving opgenomen zodat geen verder omzettingsmaatregelen nodig zijn. Het energieprestatiecertificaat ('EPC' genoemd) voor bestaande gebouwen dat verplicht is bij verkoop en verhuur van woongebouwen, voldoet hier al aan, zeker in zijn vernieuwde vorm. Het EPC bevat naast de informatie over de huidige energieprestatie ook informatie over de bedoeling ervan en waar de bouwheer meer informatie kan vinden (o.a. op de website). De vernieuwde versie communiceert duidelijk over de langetermijndoelstelling voor bestaande gebouwen, hoe de woning er zich op dit moment tot verhoudt en welke maatregelen genomen kunnen worden om de doelstelling te bereiken. Deze langetermijndoelstelling werd bepaald op basis van kostenoptimale en kosteneffectieve maatregelen. Het EPC verwijst ook naar de mogelijke premies. Conform artikel 9.2.4 van het Energiebesluit moet de eigenaar een kopie van het EPC aan de huurder bezorgen. De woningpas versterkt de informatieverstrekking over de energieprestatie van gebouwen: de informatie over het EPC is in de woningpas opgenomen.</p>

	<p>De woningpas geeft niet enkel informatie over energie, maar over meerdere domeinen. Het is een digitaal paspoort voor elke woning, raadpleegbaar door de woningeigenaar en in de toekomst de door hem gemachtigden. Zo krijgt elke eigenaar (of gemachtigde) toegang tot en inzicht in relevante gebouw-, grond- en omgevingsgebonden informatie waar de overheid over beschikt. Op het vlak van energie kan de woningpas worden beschouwd als een adviesinstrument voor de eigenaar. Dat maakt het voor de eigenaar veel gemakkelijker om bijvoorbeeld na te gaan in welke mate de woning energiezuinig of kwalitatief is, over de nodige attesten beschikt, ... En dankzij de woningpas zal de burger als (ver)bouwer, (ver)koper of (ver)huurder ook heel wat tijd kunnen besparen in de afhandeling van het papierwerk.</p>
--	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Artikel 23 Bevoegdheidsdelegatie</p>	
<p>1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.</p> <p>2. De in de artikelen 5, 8 en 22 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar, met ingang van 9 juli 2018. De Commissie stelt uiterlijk negen maanden vóór het einde van de termijn van vijf jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden vóór het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.</p> <p>3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in de artikelen 5, 8 en 22 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in het besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.</p> <p>4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door de lidstaten aangewezen deskundigen, en wel overeenkomstig de in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven vastgelegde beginselen.</p>	<p>Dit artikel handelt over de bevoegdheidsdelegatie aan de Europese Commissie en vereist geen omzettingsmaatregelen van de lidstaten.</p>

<p>5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, stelt zij het Europees Parlement en de Raad gelijktijdig hiervan in kennis.</p> <p>6. Een overeenkomstig artikel 5, 8 of 22 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt slechts in werking indien noch het Europees Parlement, noch de Raad binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad daartegen bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad de Commissie vóór het verstrijken van deze termijn hebben meegedeeld dat zij geen bezwaar zullen maken. Deze termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad met twee maanden verlengd.”.</p>	
---	--

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Bijlage I Berekeningsmethode</p>	
<p>“1) Bijlage I wordt als volgt gewijzigd: a) punt 1 wordt vervangen door: „1. De energieprestatie van een gebouw wordt bepaald op grond van het berekende of het werkelijke energieverbruik en geeft het normale energieverbruik weer voor ruimteverwarming, ruimteteoeling, warm water voor huishoudelijke doeleinden, ventilatie, ingebouwde verlichting en andere technische bouwsystemen; Ten behoeve zowel van energieprestatiecertificering als conformiteit met de minimumeisen inzake energieprestatie wordt de energieprestatie van een gebouw uitgedrukt in een numerieke indicator van het primaire energieverbruik in kWh/(m² per jaar). De methode voor de bepaling van de energieprestatie van een gebouw is transparant en vatbaar voor innovatie. De lidstaten beschrijven hun nationale berekeningsmethode op basis van de nationale bijlagen bij de overkoepelende normen, met name ISO 52000-1, 52003-1, 52010-1, 52016-1, en 52018-1, die zijn opgesteld op basis van het aan het Europees Comité voor normalisatie (CEN) verstrekte mandaat M/480. De onderhavige bepaling vormt geen juridische codificatie van deze normen.”; b) punt 2 wordt vervangen door: „2. De energiebehoefte voor ruimteverwarming, ruimteteoeling, warm water voor huishoudelijke doeleinden, ventilatie, verlichting en andere technische bouwsystemen worden berekend teneinde de door de lidstaten op nationaal of regionaal niveau bepaalde normen inzake gezondheid, binnenluchtkwaliteit en comfort te optimaliseren.</p>	<p>Lid 2 van gewijzigd Annex I bepaalt dat de energieprestatie van een gebouw uitgedrukt wordt in een numerieke indicator van het primaire energieverbruik in kWh/m². Het Vlaams Energieagentschap heeft een voorstel uitgewerkt dat ter goedkeuring werd voorgelegd aan de Commissie. In het voorstel wordt het E-peil als eis behouden en wordt het overeenkomstig primair energieverbruik in kWh/m² per jaar indicatief op het EPC vermeld.</p> <p>Sinds 2006 wordt de energieprestatie-eis in het Vlaams Gewest uitgedrukt in een E-peil. Het peil van primair energieverbruik (E-peil) wordt gegeven door de verhouding van het karakteristiek jaarlijks primair energieverbruik tot een referentiewaarde, vermenigvuldigd met 100:</p> $E = 100 \frac{E_{\text{char ann prim en cons}}}{E_{\text{char ann prim en cons,ref}} (-)}$ <p>met: E het peil van primair energieverbruik, (-) $E_{\text{char ann prim en cons}}$ het karakteristiek jaarlijks primair energieverbruik, in MJ; $E_{\text{char ann prim en cons,ref}}$ de referentiewaarde voor het karakteristiek jaarlijks primair energieverbruik, in MJ.</p> <p>Bij annex §1 van de herziene richtlijn heeft de Europese Commissie aangegeven dat als de lidstaten een verhouding van het primaire energieverbruik tot een referentieverbruik als eis verkiezen, er moet worden verduidelijkt hoe deze</p>

<p>Primaire energie wordt berekend op basis van primaire-energie- of wegingsfactoren per energiedrager, die op hun beurt gebaseerd kunnen zijn op nationale, regionale of plaatselijke jaarlijkse en mogelijk ook seizoensbepaalde of maandelijkse gewogen gemiddelden, of op specifiekere informatie die beschikbaar wordt gesteld voor afzonderlijke stadssystemen. De lidstaten definiëren de primaire-energiefactoren of de wegingsfactoren. Bij de toepassing van die factoren voor de berekening van energieprestaties zorgen de lidstaten ervoor dat optimale energieprestaties van de bouwschil worden nagestreefd.</p> <p>Bij de berekening van primaire-energiefactoren ten behoeve van de berekening van de energieprestatie van gebouwen kunnen lidstaten rekening houden met door de energiedrager geleverde hernieuwbare energiebronnen, alsook met ter plaatste opgewekte en gebruikte hernieuwbare energiebronnen, mits dat geschiedt op niet- discriminerende basis.”;</p> <p>c) het volgende punt wordt ingevoegd: „2 bis. Om de energieprestatie van een gebouw uit te drukken, kunnen de lidstaten ervoor kiezen aanvullende numerieke indicatoren te bepalen voor het totale verbruik van primaire (niet-hernieuwbare en hernieuwbare) energie en voor de geproduceerde broeikasgasemissies in kg CO₂-equivalent per m² per jaar.”;</p> <p>d) in punt 4 wordt de aanhef vervangen door: „4. Er wordt rekening gehouden met de positieve invloed van de volgende aspecten:”</p>	<p>indicator zich verhoudt ten opzichte van het primair energieverbruik, uitgedrukt in kWh/(m².jaar).</p> <p>Het Vlaams Energieagentschap ziet de relatie tussen het E-peil en het primair energieverbruik in kWh/(m².jaar) als volgt: Het jaarlijks primair energieverbruik van het gebouw, uitgedrukt in kWh/(m².jaar) wordt gegeven door:</p> $Q_{\text{prim}} = \frac{E_{\text{char ann prim en cons}}}{3,6 \cdot A_f} \quad (\text{kWh}/\text{m}^2 \cdot \text{jaar})$ <p>met: $E_{\text{char ann prim en cons}}$ het karakteristiek jaarlijks primair energieverbruik van het gebouw, berekend volgens de Vlaamse berekeningsmethodes (EPW of EPN), in MJ; A_f de bruikbare vloeroppervlakte, in m².</p> <p>Deze indicator Q_{prim} kan ter informatie toegevoegd worden aan het certificaat. De eis kan dan op niveau van het E-peil blijven. De indicatieve eis op het jaarlijks primair energieverbruik, uitgedrukt in kWh/(m².jaar) kan eveneens ter informatie opgenomen worden op het energieprestatiecertificaat. Deze wordt bepaald via volgende formule:</p> $Q_{\text{prim,max}} = \frac{E_{\text{max}} \cdot E_{\text{char ann prim en cons,ref}}}{100 \cdot 3,6 \cdot A_f}$ <p>(kWh/m².jaar)</p> <p>met: E_{max} het geëiste maximale E-peil, (-); $E_{\text{char ann prim en cons,ref}}$ de referentiewaarde voor het karakteristiek jaarlijks primair energieverbruik, in MJ; A_f de bruikbare vloeroppervlakte, m².</p> <p>De waarde van $Q_{\text{prim,max}}$ varieert tussen de verschillende gebouwen en is constant voor hetzelfde gebouw.</p> <p>De Europese Commissie heeft schriftelijk bevestigd dat bovenstaande interpretatie conform de richtlijn in.</p> <p>Voor wat betreft de verplichte beschrijving van de berekeningsmethode: De berekeningsmethodes voor nieuwbouw, ingrijpende energetische renovaties en bestaande gebouwen zijn door de jaren heen ontwikkeld op basis van verscheidene normen en</p>
---	--

	<p>wetenschappelijk onderzoek. Elke lidstaat heeft de vrijheid een eigen methode te ontwikkelen. Daarnaast werd er de laatste jaren een set van Europese normen opgesteld. Er is echter geen verplichting om deze normen over te nemen. De Commissie wenst wel meer inzicht te krijgen hoe de verschillende methodes zijn opgebouwd, vooral met het doel ze met elkaar te kunnen vergelijken. Daarom is het noodzakelijk dat elke lidstaat zijn methode beschrijft volgens eenzelfde sjabloon.</p> <p>Heden wordt de beschrijving van de rekenmethodes voor nieuwbouw en ingrijpende energetische renovaties voor de drie gewesten tezamen uitgevoerd door het EPB-consortium. Het EPB-platform is het samenwerkingsplatform tussen de drie gewesten omtrent de EPB-berekeningsmethodieken.</p> <p>De beschrijving van de rekenmethodes voor bestaande gebouwen volgens de betreffende overkoepelende normen werd uitbesteed aan een ander bureau.</p>
--	--

Richtlijn 2018/2002

Noot: met het voorliggende ontwerpdecreet wordt slechts via één artikel uitvoering gegeven aan omzetting van Richtlijn 2018/2002 betreffende energie-efficiëntie. Enkel dit artikel wordt hieronder behandeld.

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
Artikel 9ter	
1. In appartementsgebouwen en multifunctionele gebouwen die over een centrale verwarmings- of centrale koelingsbron beschikken of die zijn aangesloten op een systeem voor stadsverwarming of -koeling, worden individuele meters geïnstalleerd om het verbruik van verwarming, koeling of warm water voor huishoudelijk gebruik voor iedere eenheid van het gebouw te meten, indien dat technisch haalbaar en kostenefficiënt is, te weten in verhouding staat tot de potentiële energiebesparingen. Als het gebruik van individuele meters technisch niet haalbaar of niet kostenefficiënt is om het warmteverbruik in elke eenheid van het gebouw te meten, worden individuele warmtekostenverdelers gebruikt om het warmteverbruik van elke radiator te meten, tenzij de betrokken lidstaat aantoont dat de installatie van dergelijke warmtekostenverdelers niet kostenefficiënt is. In die gevallen kunnen alternatieve kostenefficiënte methoden voor de meting van het warmteverbruik worden	<p>Artikel 16 van het ontwerpdecreet behandelt de omzetting van dit artikel uit de richtlijn Energie-efficiëntie.</p> <p>Artikel 4/1.2.2, §3, derde lid van het Energiedecreet moet enigszins worden aangepast om in lijn te zijn met de herformulering van die richtlijnbevestiging. Meer bepaald moet het lid richting de Regering dwingender worden geformuleerd en moeten trappenhuizen en gangen met radiatoren en koeling van appartementen worden toegevoegd.</p>

<p>overwogen. De algemene criteria, werkwijzen en/of procedures aan de hand waarvan kan worden bepaald dat installaties technisch niet haalbaar en niet-kosteneffectief zijn, worden door elke lidstaat duidelijk vastgesteld en gepubliceerd.</p> <p>2. In nieuwe appartementsgebouwen en in de residentiële gedeelten van nieuwe multifunctionele gebouwen die uitgerust zijn met een centrale verwarmingsbron voor warm water voor huishoudelijk gebruik of op stadsverwarmingssystemen zijn aangesloten, worden, niettegenstaande de eerste alinea van lid 1, voorzien in individuele meters voor warm water voor huishoudelijk gebruik.</p> <p>3. Indien appartementsgebouwen of multifunctionele gebouwen zijn aangesloten op stadsverwarming of -koeling of een eigen gemeenschappelijk verwarmings- of koelingssysteem voor dergelijke gebouwen gangbaar is, zorgen de lidstaten ervoor dat zij, met het oog op een transparante en accurate berekening van het individuele verbruik, transparante en voor het publiek toegankelijke nationale regels vaststellen voor de verdeling van de kosten voor het verbruik van verwarming, koeling en warm water voor huishoudelijk gebruik in dergelijke gebouwen. Waar passend, bevatten deze regels richtsnoeren betreffende de wijze waarop de kosten van energie moeten worden verdeeld, die wordt gebruikt als volgt: a) warm water voor huishoudelijk gebruik; b) warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten, wanneer trappenhuisen en gangen voorzien zijn van radiatoren; c) voor het verwarmen of koelen van appartementen.</p>	
---	--

Richtlijn 2018/2001

Noot: met het ontwerpdecreet wordt slechts via één artikel uitvoering gegeven aan omzetting van Richtlijn 2018/2001 betreffende hernieuwbare energie. Enkel dit artikel wordt hieronder behandeld.

Richtlijn	Vlaamse omzettingsmaatregel(en)
<p>Artikel 2 - definities</p> <p>Voor de toepassing van deze richtlijn gelden de relevante definities van Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad.</p> <p>De volgende definities gelden eveneens: (...)</p> <p>19) „stadsverwarming” of „stadskoeling”: de distributie van thermische energie in de vorm van stoom, warm water of gekoelde vloeistoffen</p>	<p>Artikel 4 van het ontwerpdecreet behandelt de omzetting van deze definitie uit de richtlijn.</p> <p>De definities van stadsverwarming in artikel 1.1.3, punt 113/1/1° wordt aangevuld.</p> <p>Er wordt voorgesteld om de definitie van stadsverwarming- of koeling aan te vullen, zodat</p>

vanuit centrale of decentrale productiebronnen via een netwerk dat verbonden is met meerdere gebouwen of locaties, voor het verwarmen of koelen van ruimten of processen;
(...)

decentrale productie-eenheden ook worden omvat. Stadsverwarming (of verwarming via een warmtenet) kan immers ook verlopen via decentrale productie-eenheden.